

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра садівництва ім. проф. В. Л. Симиценка

ЗАТВЕРДЖЕНО

Агробіологічний факультет

“18” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СЕЛЕКЦІЯ ОВОЧЕВИХ, ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітня програма Садівництво, плодочівництво та виноградарство

Факультет Агробіологічний

Розробники: професор, д с.-г. наук, ст. наук. співроб. В. М. Меженський; канд. с.-
г. наук, доцент кафедри овочівництва і закритого ґрунту Ю. В. Слепцов

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна є обов'язковим компонентом ОПП ОК27, входить до циклу спеціальної (фахової) підготовки. Особливість дисципліни в тому, що вона викладається викладачами двох кафедр: кафедри овочівництва і закритого ґрунту та кафедрою садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка в окремих ЕНК. Бал з навчальної роботи є сумарним за обома кафедрами. У дисципліні розглядаються питання історії, методів селекції, організації селекційного процесу і сортовипробування плодкових культур та їх особливості з метою формування знань з теоретичних основ селекції та її практичного застосування шляхом формування вмінь і навичок та засвоєння методики й техніки селекційного процесу.

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	Н 1 Агрономія	
Освітня програма	Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	30 год.	
Самостійна робота	60 год.	20
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студентів з особливостями створення нових сортів.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: генетика

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальна компетентність (ЗК):

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати навички для вирощування садивного матеріалу плодкових, ягідних культур і винограду, розмноження овоче-баштанних рослин у відкритому і закритому ґрунті та грибів;

СК 6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами у плодівництві, овочівництві і виноградарстві.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого та садивного матеріалу плодовоовочевих культур і винограду відповідно до чинних вимог.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

«Селекція овочевих культур»

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Теоретичні основи селекції, селекція пасльонових і бобових культур												
Тема 1. Історія становлення сучасної селекції, сучасні селекційні програми	7	2				5	1				1	
Тема 2. Особливості селекції пасльонових	11	3	3			5	3	1			2	
Тема 3. Особливості селекції бобових культур	9	2	2			5	3	1			2	
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	27	7	5			15	7	2			5	
Модуль 2. Селекція овочевих культур												
Тема 4. Селекція культур групи капуст	12	3	4			5	4	2			2	
Тема 5. Селекція гарбузових культур	12	3	4			5	3	1			2	
Тема 6. Особливості селекції цибулинних культур	9	2	2			5	1				1	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	33	8	10			15	7	2			5	
Усього годин	60	15	15			30	14	4			10	

«Селекція плодкових культур»

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.

Модуль 1. Теоретичні основи селекції											
Тема 1. Історія становлення селекції плодових культур в Україні	4	1		1		2					
Тема 2. Селекція як наука	6	2		2		2	1				1
Тема 3. Селекція на ознаки, що зумовлені олігогенами	9	2		2		5	3	1			2
Тема 4. Селекція на ознаки, що зумовлені полігенами	9	2		2		5	3	1			2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	28	7		7		14	7	2			5
Модуль 2. Часткова селекція											
Тема 5. Особливості селекції зерняткових культур	8	2		2		4	3	1			2
Тема 6. Особливості селекції кісточкових культур	8	2		2		4	2	1			1
Тема 7. Особливості селекції ягідних культур	10	2		4		4	1				1
Тема 8. Особливості селекції горіхових культур	10	2		2		4	1				1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	32	8		8		16	7	2			5
<i>Усього годин</i>	60	15		15		30	28	8			20

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	«Селекція овочевих культур»	
1	Історія становлення сучасної селекції, сучасні селекційні про-грами	
2	Особливості селекції пасльонових	
3	Особливості селекції бобових культур	
4	Селекція культур групи капуст	
5	Селекція гарбузових культур	
6	Особливості селекції цибулинних культур	
	«Селекція плодових культур»	
1	Історія становлення селекції плодових культур в Україні	1
2	Селекція як наука	2
3	Селекція на ознаки, що зумовлені олігогенами	2
4	Селекція на ознаки, що зумовлені полігенами	2
5	Особливості селекції зерняткових культур	2
6	Особливості селекції кісточкових культур	2
7	Особливості селекції ягідних культур	2
8	Особливості селекції горіхових культур	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	«Селекція овочевих культур»	
1	Селекція бобових	2
2	Селекція пасльонових культур	3
3	Селекція капустяних	4
4	Селекція гарбузових	4
5	Селекція цибулинних культур	2
	«Селекція плодкових культур»	
1	Добір батьківських пар для схрещування	2
2	Визначення життєздатності пилку	2
3	Підготовка гібридного насіння	2
4	Вирощування селекційних сіянців	2
5	Заготівля пилку	2
6	Оволодіння методикою кастрації, запилення в саду	2
7	Відбір гібридних сіянців за ознаками культурності	2
8	Клонова селекція в садівництві	1

5. Теми самостійних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	«Селекція овочевих культур»	
1	Вам пропонується вирішити тест у вигляді фото рослин помідору, на яких зображено патоген. Вам пропонується виявити - який саме?	15
2	Визначення схеми селекційного процесу при гетерозисній селекції моркви	15
	«Селекція плодкових культур»	
1	Навести приклади віддаленої гібридизації плодкових культур	15
2	Скласти поетапну схему створення сорту яблуні	15

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- співбесіда;
- усне або письмове опитування;
- реферати;
- захист лабораторних робіт;
- пірінгове оцінювання.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);

- самостійна робота (виконання завдань);
- метод навчання через дослідження;
- кейс-метод.

8.Оцінювання результатів навчання:

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з т чинного «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
«Селекція овочевих культур»		
Модуль 1.		
Лабораторна робота 1	ПРН 12. Засвоїти методи створення сортів пасльонових і бобових культур	20
Лабораторна робота 2		20
Самостійна робота 1		15
Модульна контрольна робота 1		45
Разом за модулем 1		100
Модуль 2.		
Лабораторна робота 3	ПРН 12. Засвоїти методи створення сортів капустяних, гарбузових та цибулинних культур	15
Лабораторна робота 4		15
Лабораторна робота 5		15
Самостійна робота 2		15
Модульна контрольна робота 2		40
Разом за модулем 2		100
«Селекція плодкових культур»		
Модуль 1. Теоретичні основи селекції		
Лабораторна робота 1	ПРН 12. Засвоїти теоретичні основи селекції плодкових рослин	10
Лабораторна робота 2		10
Лабораторна робота 3		10
Лабораторна робота 4		15
Самостійна робота 1		10
Модульна контрольна робота 1		45
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Часткова селекція		
Лабораторна робота 5	ПН12. Засвоїти методи створення нових сортів зерняткових, кісточкових, ягідних та горіхових культур	10
Лабораторна робота 6		10
Лабораторна робота 7		10
Лабораторна робота 8		10
Самостійна робота 2		15
Модульна контрольна робота 2		45
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$[(M1+M2)/2+(M1+M2)/2] *7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо де-длайнів та перескладання:	Роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові покликання на використану літературу згідно стандартів ДСТУ 8302-2015 або АРА-6 чи АРА-7
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4937>

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4164>

Жук О. Я., Федосій І. О. Селекція овочевих культур. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. 360 с.

Кравченко В. А., Сич З. Д., Корнієнко С. І., Горова Т. К., Жук О. Я., Кондратенко С. І. Селекція овочевих рослин: теорія і практика. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. 364 с.

Куян В. Г., Положенець В. М., Пелехатий В. М. Селекція плодкових культур. Навчальний посібник. Житомир: ЖНАУ, 2013. 90 с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні ягідні культури: рекомендації з селекції та розмноження. Київ: Компрінт, 2014. 119, [12] с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Мельничук М. Д., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні плодкові культури (рекомендації з селекції та вирощування садивного матеріалу). Київ: Фітосоціоцентр, 2012. 80 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

Genetics, genomics and breeding of stone fruits / С. Kole, A.G. Abbott (eds.). Boca Raton; London; New York: CRC Press. 2013.

Temperate fruit crop breeding: Germplasm to genomics / J.F. Hancock (ed.). New York [et al.]: Springer Science +Business Media, 2008.

Wild Crop Relatives: Genomic and Breeding Resources: Temperate Fruits / ed. C. Kohle. Berlin: Springer. 2016.

Державний реєстр сортів рослин придатних до поширення в Україні. 2026.
URL: <https://me.gov.ua/view/16578269-2d32-4855-8c70-cd3d084a4a8c>

Пошукові системи наукової інформації: <https://nubip.edu.ua/node/89390>